

VARELING

Voor Jessica, Julia, Jordan, Levi en Timo

VARELING

Irene Bruyninckx

Schrijver: Irene Bruyninckx
Foto's: Irene Bruyninckx
Coverontwerp: Irene Bruyninckx
Foto van de auteur: Fiona Schot
ISBN: 9789463422130
© Irene Bruyninckx
www.schrijfling.nl

Voorwoord

De Binnenvaartkrant was vrijwel vanaf de start in 1997 het platform voor Irene Bruyninckx, waarop ze kon communiceren met de andere schippersvrouwen die varen op de nog steeds indrukwekkende vloot die eigendom is van particuliere schippers.

Ze schreef elke twee weken een Vareling, haar eigen column in die krant, daarmee continu verslag doende van het varend bestaan dat ze leidt als schippersvrouw.

Irene had altijd oog voor de menselijke kant van het leven aan boord van een binnenschip, waar mensen een opmerkelijk leven leiden, volledig op elkaar aangewezen waardoor soms emotionele momenten veel sterker worden uitvergroot dan 'aan de wal' waar immers altijd een uitweg is. Je kan niet van boord. Je zult het leven moeten nemen zoals het komt en accepteren dat je 'het moet doen' met de mensen met wie je aan boord leeft - vaak alleen je echtgenoot, soms aangevuld met 'een buurman' of kinderen of natuurlijk de onvermijdelijke Duitse herder.

Een beetje de papieren versie van een realityprogramma, maar dan door de scherp opmerkende ogen van Irene, die altijd wel een relativerend woord over had voor alles wat er gebeurde, en meestal sloot ze haar columns dan ook af met een beetje een levenswijsheid. Geen grote woorden, gewoon het nuchtere relaas van de schippersvrouw die ondanks dat het soms tegen zit, veel plezier heeft in het leven aan boord.

Heel veel plezier met het lezen van haar Varelingen, een oprecht en echt beeld van het leven aan boord van een binnenschip.

Michel Gonlag

Eindredacteur van De Binnenvaartkrant

Voorwoord

Ieder mensenleven kent, afhankelijk van het gekozen pad, z'n eigen unieke beloop. Ieder pad is bezaaid met gebeurtenissen of verhalen die tot de verbeelding spreken.

Dit geldt ook voor de juweeltjes van verhalen van Irene Bruyninckx die lezers onder de noemer De Vareling deelgenoot maken van het bijzondere leven van een schippersvrouw.

Met haar uit het leven gegrepen anekdotes, neemt ze haar trouwe lezerskring sinds jaar en dag mee op drift door het leven in de binnenvaart.

Een dynamisch gezinsleven waarvan het beloop voortdurend bepaald wordt door de natuurelementen en veranderende eindbestemmingen.

Avontuurlijk en zonder ook maar één moment van verveling.

Precies zoals de momentopnamen in dit boek zich in úw geest zullen ontvouwen.

Henk Schmitz,
journalist voor Weekblad VIAmaasgouw

De Parlekapper

Al vroeg in de ochtend was hij in de weer op zijn bootje. Hij keek de motor na en spoelde de dekken schoon. Hij veegde de vloer van zijn salon nog maar eens, poetste zijn kappersattributen en liet de spiegel glimmen. Pas toen alles helemaal naar zijn zin was, startte hij de motor. Ook hier had hij overigens verstand van! Hij verwisselde zijn werkbroek voor iets modieus, borstelde zijn mooie lange donkerblonde krullen, lachte zijn witte tanden bloot en bekeek zijn spiegelbeeld. Ja, ja. Hij mocht er wezen!

Na al deze voorbereidingen voer hij naar de sluis en keek of er iemand op een schip naar hem zwaaide. Het was in die tijd dat de schippersgezinnen boodschappen deden bij de Parlevinker. Er was een slager en een kruidenier en natuurlijk ook nog de olie- en waterboot. En hier had men dan ook nog de Parlekapper. Hij was een lange, knappe kerel die van een ander dorp kwam en daardoor wist men weinig tot niets over hem en dat maakte hem niet alleen uniek maar ook best wel mysterieus. En juist dat vonden zijn klanten uiterst boeiend.

Er stond een meisje op de luiken naar hem te zwaaien en dat werd dus voor vandaag zijn eerste klant. De schipper zette een touwtje vast. De Parlekapper moest immers niet al te vuile handen krijgen want zoiets paste niet bij zijn beroep. De jonge schippersdochter was als eerste aan de beurt. Ze sprong bij de Parlekapper aan boord en ging het trapje af naar de salon. Hij gaf een hand en zei blij te zijn haar weer eens te zien en maakte een compliment.

Eigenlijk zat haar haar nog prima. Er moest hooguit een puntje af maar ze vond het heerlijk om zijn behandelingen te ondergaan. Ze nam plaats in de stoel en hij legde een kapmantel om haar schouders. De wasbak schoof hij dichterbij en zij leunde met haar hoofd achterover. Nadat hij het blonde haar nat had gemaakt masseerden zijn vaardige handen de shampoo over haar hoofd. Ze zuchtte want dit was zoiets heerlijks. Voorzichtig spoelde hij de shampoo weer uit en deed een beetje crèmespoeling in het haar. Ook nu werd de hoofdhuid weer heerlijk gemasseerd en de haren grondig uitgespoeld. Het meisje

keek in de spiegel terwijl de jongeman met de donkerblonde krullen met handdoek en borstel in de weer was. Ze vroeg zich af waar hij woonde en met wie, want ze was best wel nieuwsgierig. Niemand van haar kennissen wist dit, maar ze vroeg het niet, want zoiets deed je in die tijd nog niet. De Parlekapper daarentegen vroeg hoe het met haar ging. Welke reizen ze hadden gedaan en of de motor nog goed draaide. Hij werd onderbroken door de schipper die riep dat er een schip langszij kwam en dat hij de boot moest verhalen. Het meisje kon gewoon beneden blijven zitten. Dat was verder geen enkel probleem. De Parlekapper startte de motor en voer een stukje vooruit zodat het andere schip langszij kon. Daarna ging hij weer naar beneden, waste zijn handen goed en lachte naar het meisje: "Zo, dan kunnen wij weer verder gaan!"

Hij pakte de schaar en knipte links en rechts wat plukjes af. Het haar van het meisje krulde van zichzelf al leuk, maar omdat ze nu toch bij de Parlekapper was, wilde ze uiteraard een complete behandeling. Er werden krulspelden ingedraaid en de droogkap werd over haar hoofd geplaatst. Die droogkap was nog een heel probleem geweest voor de Parlekapper. Immers er was toen nog amper 220 volt aan boord. Maar er was een zeer kundige elektriciteitsman in het dorp en die had een droogkap zo bewerkt dat hij op het bootje gebruikt kon worden. Ja, zo ging dat in die tijd. Handwerk was nog een schone zaak en waar men kon, bedacht men oplossingen!

Toen de haren eenmaal droog waren, gingen de krulspelden er weer uit; de krullen werden geborsteld en in model gebracht. Precies op tijd, want haar ouders moesten door de sluis. Er was nog net tijd genoeg om te betalen. Haar moeder stelde haar knipbeurt noodgedwongen uit tot de volgende reis. De Parlekapper startte zijn motor en voer naar de volgende zwaaiende figuur. Het was een schipper die geknipt wilde worden. Daarna was de schippersvrouw aan de beurt. Hij hielp haar behulpzaam aan boord. Tijdens de verzorging van de haren informeerde hij hoe het met haar ging. Hij was een echte artiest wat de haren betrof, maar tevens een man met een oprechte belangstelling in zijn medemens. Een uurtje bij hem aan boord was complete ontspanning voor lichaam en geest en leverde ook nog eens een prachtig kapsel op. Ja, die Parlekapper. Daar was er maar eentje van en bijna iedereen in de vaart had weleens van hem gehoord.

Tapiocamoeheid

Ze was in de stuurhut aan het opruimen, de kranten netjes op een stapeltje en de varensapieren bij elkaar in het bakje. Op de zojuist schoongemaakte tafel stond een beker koffie koud te worden. De vensterbanken werden netjes afgedaan zodat een laagje tapioca het water in het emmertje troebel maakte. De telefoon ging en snel pakte ze hem op. Ze konden weer aan de reis zijn. Ja, lekker vlot. En weer tapioca laden! Er werd nog iets verteld over een charter sturen en daarmee was alles geregeld. Het emmertje moest maar even gewoon een emmertje blijven en werd door de vrouw alleen gelaten.

Ze liep naar voor en riep in de kopschroefruimte dat ze weer aan de reis waren. De schipper klom omhoog en vroeg hoeveel haast er was en of het klusje waar hij mee bezig was nog even afgemaakt kon worden. Na wat gereken werd besloten over een paar uurtjes te gaan varen. Dan kon er nog een enkel boodschapje gehaald worden. De vrouw ging terug naar de stuurhut en schonk nog eens koffie in. Alweer tapioca, ging het door haar heen. Alweer die stoftroep. En dat terwijl de vorige lading nog in de vensterbanken lag. Na een slok van de hete koffie sloegen de vlammen haar uit.

Wat had ze het toch vaak warm tegenwoordig. Ze werd er niet goed van. Zou het dan toch de leeftijd zijn? Met haar hand veegde ze het zweet van haar voorhoofd.

Alweer tapioca. Al dertig jaar ruimde ze tapioca en andere stofrommel op. Ze voelde zich moe worden. Moe van het eindeloze opruimen en poetsen. Moe van nooit te voorziene werkuren. Moe van de eindeloze diensten die gedraaid moesten worden. Mensen aan de wal die ploegendiensten draaiden hadden het niet gemakkelijk, maar aan boord was het nog anders. Een schippersechtpaar draaide alle ploegen tegelijk. Het enige voordeel was dat ze niet naar hun werk moesten, het nadeel daarvan dat het werk altijd allesomvattend aanwezig was. Maar dat was immers haar eigen keuze werd haar regelmatig voorgehouden. Eigen keuze? Ja, destijds had ze immers vrijwillig gekozen voor dit bestaan.

Met de beker in haar hand staarde de vrouw naar de tapioca op de vensterbank. Nee, zo simpel zat het nu ook weer niet in elkaar.

En het ging alweer een stoflading worden...

Ze had voor het varen gekozen omdat het schip nu eenmaal om het bed heen gebouwd was. Het had net zo goed een hutje op de hei geweest kunnen zijn.

Ze vroeg zich af waar haar energie gebleven was. Ergens verdwenen. Weggespoeld met de emmertjes sop van het eindeloze tapioca opruimen. Ze kon zich niet herinneren daar dertig jaar geleden last van gehad te hebben.

Ze pakte haar portemonnee en schoot vlug een jas aan. Een halfje wit en een halfje bruin en wat beleg waren zo gehaald en een tijdschrift, want zonder lezen kon ze niet. Vaak hadden ze geen goed beeld op de televisie en ze wilde toch bijblijven.

Toen ze terug was, draaide de motor al. De schipper stond vol ongeduld te wachten om de auto aan boord te zetten. Met haar beste jas nog aan pikte ze de haken in en werd de auto op de roef gezet. Het was inmiddels al vijf uur.

"Met een beetje geluk liggen we voor tien en weer vast", zei de schipper. "En hopelijk kunnen we vannacht slapen."

Alleen al de gedachte aan al die uren en de eventueel slechte nacht maakte dat het zweet haar weer uitbrak.

"Ik word hier langzamerhand moe van", zei ze. "Alweer tapioca. Alweer stof. Alweer een avond varen."

Maar de marifoon riep hun scheepsnaam en de schipper had het veel te druk met varensweerdwaardigheden uit te wisselen, zodat de woorden van de vrouw ergens in de stuurhut verdwenen.

Ze keek naar de rug van haar man en zijn kalende grijze schedel. Hoe had ze ooit zo'n belangrijke beslissing destijds kunnen nemen zonder na te denken over hoe het geheel er na dertig jaar uit zou zien.

Ze ging naar beneden en besloot om heel even te gaan liggen. Daar was ze wel aan toe.

En misschien wel als compensatie voor alle plichten waar ze zo moe van aan het worden was, kwam ze in een droom terecht waarin het bed nog steeds het middelpunt van het hele schip was. In haar slaap glimlachte ze en haar hand maakte strijkende bewegingen die vast niets met tapioca ruimen te maken hadden.

Zij hadden immers elkaar

De oude handen pakken het fotolijstje van het kastje en houden het tegen het licht zodat ze het goed bekijken kan.

Het laat een met vele vlaggen versierde spits zien en een overduidelijk gelukkig jong paartje.

Het was de mooiste dag in haar leven geweest. Haar huwelijksdag. Ze waren beiden nog heel jong en van plan er wat van te maken en dat was hen ook gelukt. Ze hadden elkaar en dat was het enige noodzakelijke. Zelfs het feit dat er nooit kinderen gekomen waren, had voor slechts een geringe schaduw gezorgd.

Ze kijkt in haar kleine woning rond en vindt er alles terug wat ze ook op de spits hadden. Het vertrouwde van daar hadden ze hier teruggebracht.

Toen ze hier net woonden wilde zij zich aansluiten bij andere oudvarenden, maar haar man had daar geen behoefte aan. Hij had haar en dat was meer dan voldoende en daar had ze zich bij neergelegd, want eigenlijk had hij wel gelijk.

Ze hadden velen tientallen jaren elkaars leven volkomen kunnen vervullen en hadden er toen ook nooit behoefte aan gehad om te buurten met anderen. Of ergens op de een of andere plaats een binding te creëren, dus waarom nu dan wel: ze hadden immers elkaar. In de winter was het heerlijke toeven geweest in de gezellige roef en in de zomer waren ze meestal op stap om te genieten van al het boeiends dat de plaatsen die ze bevoeren te bieden hadden. Alles waar toeristen voor moesten reizen, hadden zij onder handbereik. Ook het culturele leven werd door hen stap voor stap ontdekt.

De jaren die ze gevaren hadden, lijken één grote droom nu ze er op terugblijkt, want ze hadden zich nooit verveeld samen. Steeds verkenden zij nieuwe terreinen, ook bij elkaar.

Ze zet de foto terug en kijkt naar buiten. De buurvrouw die in het begin een praatje met haar had willen maken, loopt door.

Er lopen tranen langs het gerimpelde gezicht want ze mist haar grote liefde.

Het enige wat nog een beetje helpen kan, is naar het kerkhof gaan. Ze veegt de steen schoon en geeft de plantjes water en dat geeft voldoening.

Ze hebben het goed gehad samen en daar is ze dankbaar voor. In deze tijd van scheidingen zijn er niet zoveel goede huwelijken meer.

Maar ondanks deze overpeinzing welt wanhoop omhoog.

Hoe moet ze in godsnaam verder! Hier in dat dorp waar ze niemand kent.

Het liefst zou ze uit het leven stappen en haar man volgen, want wat moest ze hier nu nog. Er zijn geen kinderen, geen familie, helemaal niemand heeft ze, niet eens contacten met collega's want: ze hadden immers genoeg aan elkaar!

Ze loopt het kleine stukje naar huis en zet koffie, gaat daarmee in de stoel voor het raam zitten en kijkt naar buiten. In haar borst zit een stuk beton dat de koffie niet door laten wil.

Het koekje op het schoteltje blijft onaangeroerd en ze vraagt zich af hoe lang ze nog zo leven moet. In ieder geval veel te lang.

Ze kijkt naar de jonge man op de foto en het lijkt alsof hij haar wenkt hem te volgen.

De andere dag valt het haar buurvrouw op dat ze nog steeds in de stoel zit en op haar aanbellen wordt niet opengedaan.

De dokter kan niet anders meer dan de doodsoorzaak constateren.

Een gebroken hart!

Puppy love

Het blonde meisje zit bij haar tante in de stuurhut en kijkt opvallend naar het schip aan de andere kant van de steiger. Er wordt daar druk geboend door een mannelijk of liever 'goddelijk' wezen in een verschoten, bijzonder klein spijkerbroekje.

De schippersvrouw volgt haar nichts blikken en probeert niet te letten op de aachs en oochs van het jonge blonde ding, tot de herderpup ontwaakt en die de volledige aandacht eist. Eerst moet er geplast worden en nog een hoopje gepleegd. Daarna gespeeld en gegeten. Na al deze wederwaardigheden valt het jonge diertje weer in slaap.

De schippersvrouw en haar nichtje kletsen nog wat in de stuurhut boven een kopje thee. De nicht probeert onopvallend 'de liefde van haar leven' weer in het vizier te krijgen wat niet zo best lukt.

De schippersvrouw wil er over beginnen maar weet niet hoe. Jonge mensen kunnen soms zo vreemd reageren, al je goede bedoelingen ten spijt. Het nichtje is echter een vlotte meid die zelf ook niet goed zwijgen kan en even later komt het eruit.

"Tante... Wie is die jongen met dat zwarte haar hiernaast?"

"Bedoel je soms die jongen die zonet nog aan het boenen was?" vraagt de schippersvrouw heel onnozel.

"Dat is een neef van..." en dan volgt er een heel verhaal over de familieband van de jongen. Voor het meisje is het in ieder geval wel duidelijk.

"Hij is erg leuk, vindt u ook niet tante?" vraagt het meisje.

Ze kijkt heel verliefd en zegt: "Ik heb altijd graag willen varen."

"'t Is ook een aardige jongen", zegt de tante. "Nooit te beroerd om eens even te helpen. Nee, zeker geen verkeerde."

Waarop ze zich het laatste gesprek met hem herinnert.

Hij was het vrijgezellenleven zat. Kwam wel vaak meisjes tegen, maar nooit de juiste. Of het klikte niet, of ze wilden niet varen!

Ze aait de pup die langzaam weer tot leven komt. Altijd als ze met het diertje uitgaat heeft ze bekijks. Zo'n jong wezen heeft nu eenmaal iets. Als ze daar nu eens gebruik van maakt???

Op het schip aan de andere kant van de steiger komt de knul tevoorschijn in een nu lange spijkerbroek en een wit overhemd.

Blijkbaar moet hij nog even de wal op.

Vastberaden rukt tante de pup uit slaapstand en vraagt haar nichtje of ze er niet een eindje mee wil wandelen.

Het meisje kijkt een beetje verbaasd maar lijnt gewillig de nog wat suffe hond aan.

'Heel toevallig' stapt ook net de jonge god van boord.

De puppy die gek op andere mensen is, springt meteen tegen hem op om geaaid te worden. De schippersvrouw gaat een beetje schuld bewust naar de keuken waar het raam op een kier staat zodat ze onopvallend toch wel alles volgen kan!

De jongen bukt zich naar de hond en vraagt er wat over.

Het meisje geeft antwoord en langzaam neemt het gesprek een wat persoonlijkere wending.

De puppy trekt aan de lijn, maar krijgt nu geen aandacht meer. Hij doet een plas op de steiger wat hem voor deze ene keer dan maar niet kwalijk genomen moet worden.

Voldaan schenkt tante een kop thee voor zichzelf in.

Zo'n hondje trekt nu eenmaal ieders aandacht!

Als het kopje al lang leeg is staan de twee er nog steeds. De puppy slaapt inmiddels tussen hen in.

Pannetje mee

De dochter stapt met haar baby in de sluis aan boord. Ze hebben elkaar al een poosje niet gezien en zo'n kind groeit toch al zo snel. Opa vertelt met trots over zijn kleinkind aan de buurman en oma heeft al een kopje thee voor haar dochter klaar staan. De maxi cosi waarin de baby vervoerd wordt, krijgt een plaats naast de fax, zodat de kleine goed naar buiten kijken kan. Als opa los gooit, vaart oma de sluis uit. "Wat leuk dat je mee kunt varen", zegt ze nog eens blij waarop de kleine haar stralend toe lacht.

De dochter gaat naar beneden en neust rond in haar oude slaapkamer. Telkens vindt ze weer iets wat ze meenemen wil. Dit keer is het een oude agenda en een paar foto's. Het zijn van die dingen die ze eerst niet belangrijk vond maar ze horen nu eenmaal tot haar verleden. Oma vraagt wat ze eten wil en meteen zegt ze: "Andijviestamppot. Dat heb ik al een poosje niet meer gegeten."

"Dat komt dan goed uit", zegt de moeder. "Want dat heb ik juist eergisteren gekocht en het ziet er nog goed uit. Er zijn ook nog gezouten spekjes en voor je vader een gewoon lapje spek erbij." "Lekker, dan hoeft ik niet meer te koken als ik thuis ben."

Haar man zal haar in de Thuishaven oppikken. Zoals haar moeder het vroeger bij haar man deed, zo biedt de nieuwbakken oma het nu bij haar dochter aan.

"Als ik genoeg maak, kun je een pannetje mee naar huis nemen. Hoef je niet thuis nog eens te gaan koken. Of denk je dat manlief het daar niet mee eens is?"

"Oh jawel. Die is heel gemakkelijk. Ik warm het wel voor hem op in de magnetron. Gelukkig houdt hij net zoveel van andijviestamppot als ik." Ze gaan naar de stuurhut waar ze opa aan het roer, of beter gezegd aan de automatische piloot, vinden met de kleindochter op zijn arm. "Wat wordt ze groot. We zien haar veel te weinig. Straks kent ze ons helemaal niet. Waarom varen jullie niet eens mee in de vakantie? Dan kan het bootje in het water zoals vroeger. En voorop is er ook nog de surfplank. Ik wilde hem laatst eigenlijk weg doen. Het ding wordt immers nooit meer gebruikt."

"Ik vind het wel een goed idee, want nu er zo'n kleintje is, kan ik niet meer zoveel uren werken en het leven lijkt wel steeds duurder te worden. En vroeger zijn we zo vaak op vakantie geweest en hebben

we al zoveel landen bezocht dat gewoon naar boord gaan misschien wel veel leuker is.”

“Vooral met zo’n hummeltje erbij”, zegt opa en hij kijkt met tederheid naar het kleine meisje dat zo lief in zijn armen ligt. Even later mag hij het ook nog de fles geven.

Net voor de Thuishaven is het warme eten klaar en nadat ze in de stuurhut gegeten hebben, gaat het restant in een pannetje.

De man van de dochter blijkt al onderweg te zijn en hij zegt zich op de andijviestamppot te verheugen.

“Dat deed jouw oma ook weleens voor mij zodat je moeder wat langer wegblijven kon. Die had er soms behoefte aan om eens lekker thuis te blijven. Vrouwen hebben die verlangens nu eenmaal. Bij mannen is dat wat minder”, zegt de schipper.

Maar de blik die hij het kleine hummeltje toewerpt, spreekt dit toch fors tegen.

‘Het zou inderdaad leuk zijn om van de zomer een paar weken mee te varen’, denkt de dochter. Ze zal het er meteen met haar man over hebben.

In de sluis staat de jonge man al op zijn vrouw en dochter te wachten. Als het schip boven is, neemt hij de kleine van opa over. Oma geeft de dochter het pannetje met eten aan.

“Oh is dat voor mij”, zegt de jonge man met een verlekkerde blik. “Ik rammel van de honger. En dan ook nog andijviestamppot.”

Het schippersechtpaar zwaait de jongelui nog een poosje na. Net terwijl de oma over de aanstaande vakantie aan het mijmeren is gaat de telefoon.

“Hij heeft het pannetje eten leeg gegeten tot en met de laatste kruimel mam... en verder vindt hij het een heel leuk idee om twee weekjes mee te varen.”

“Dat zal ik meteen aan je vader doorgeven kind. Die zal hier ook vast heel blij mee zijn.”